

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

SPAIN CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND
INNOVATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION: a collection scientific works of the International scientific conference – Madrid, Spain, 2026, Issue 5.

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish,

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION**». Which took place in Spain, 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

MUZEY SIYOSATI VA QONUNCHILIGI: ZAMONAVIY ISLOHOTLAR VA HUQUQIY ASOSLAR

Mutalibjon Xasanov

FarDU, O'zbekiston-Xitoy qo'shma kafedrası

Saidov Sobidjon Sidiqjon o'g'li

FarDU, Muzeý menejmenti va madaniy turizm yo'nalishi

1-bosqich talabasi

Email; sobidjonsaidov894@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada davlat muzeý siyosatining shakllanish bosqichlari va muzeý ishi faoliyatini huquqiy tartibga soluvchi qonunchilik bazasi tahlil qilinadi. O'zbekiston Respublikasining sohaga oid qonun hujjatlari tahlil qilinib, ularni xalqaro ICOM standartlariga muvofiqlashtirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, raqamlashtirish asrida muzeý ashyolarining huquqiy maqomi va xavfsizligini ta'minlash bo'yicha amaliy tavsiyalar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: muzeý siyosati, qonunchilik, madaniy meros, ICOM, huquqiy baza, raqamli pasport, mualliflik huquqi.

Abstract

This article analyzes the stages of formation of state museum policy and the legislative framework regulating museum activities. The legal acts of the Republic of Uzbekistan in this field are reviewed, and the issues of their alignment with international ICOM standards are highlighted. Furthermore, practical recommendations are proposed for ensuring the legal status and security of museum exhibits in the era of digitalization.

Keywords: museum policy, legislation, cultural heritage, ICOM, legal framework, digital passport, copyright.

Аннотация

В данной статье анализируются этапы формирования государственной музейной политики и законодательная база, регулирующая музейную деятельность. Рассматриваются правовые акты Республики Узбекистан в этой сфере, освещаются вопросы их приведения в соответствие с международными стандартами ИКОМ. Также выдвинуты практические рекомендации по обеспечению правового статуса и безопасности музейных экспонатов в эпоху цифровизации.

Ключевые слова: музейная политика, законодательство, культурное наследие, ИКОМ, правовая база, цифровой паспорт, авторское право.

Kirish

Har qanday mustaqil davlatning o'z o'tmishi, madaniy muloqoti va ma'naviy qadriyatlariga bo'lgan munosabati uning davlat siyosatida yaqqol namoyon bo'ladi. Muzeý siyosati — bu madaniy meros ob'ektlarini muhofaza qilish, ularni tizimli to'plash, ilmiy tadqiq etish va jamiyatning intellektual ehtiyojlari uchun xizmat qildirishga qaratilgan davlat strategiyasining ajralmas

qismidir [1]. Ushbu strategiyaning muvaffaqiyati va barqarorligi esa to'g'ridan-to'g'ri mukammal ishlab chiqilgan huquqiy-qonunchilik bazasiga bog'liq.

Bugungi globallashuv va intensiv axborot almashinuvi davrida muzeylar shunchaki eksponat saqlanadigan maskan emas, balki xalqaro madaniy turizm va mafkuraviy muloqot markazlariga aylanmoqda. Shu sababli, milliy muzey siyosatini qonuniy jihatdan tartibga solish, ashyolarning noqonuniy aylanmasiga barham berish va xalqaro hamjamiyat oldidagi majburiyatlarni bajarish har qachongidan ham dolzarb hisoblanadi. O'zbekistonda muzey sohasidagi huquqiy islohotlarni davr talablaridan kelib chiqqan holda tahlil qilish va takomillashtirish soha mutaxassislari oldidagi muhim ilmiy-amaliy vazifadir [2].

Asosiy qism

O'zbekiston Respublikasida muzey ishi faoliyatining huquqiy poydevori mustaqillik yillarida bosqichma-bosqich shakllantirildi. Ushbu tizimning asosini O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 30-avgustdagi "Madaniy meros ob'ektlarini muhofaza qilish va ulardan foydalanish to'g'risida"gi hamda 2008-yil 12-sentabrdagi "Muzeylar to'g'risida"gi qonunlari tashkil etadi [3]. Mazkur huquqiy hujjatlar muzey fondlarini milliy boylik sifatida davlat tomonidan muhofaza qilinishini, ularni hisobga olish, saqlash sharoitlari va ekspozitsiya qilishning huquqiy mexanizmlarini kafolatlaydi. Qonunchilikka ko'ra, muzey ashyolari va kolleksiyalarini davlat hisobidan chiqarish yoki noqonuniy ravishda mamlakat hududidan olib chiqib ketish qat'iy man etiladi va jinoiy javobgarlikka sabab bo'ladi.

Biroq, milliy qonunchilikni xalqaro huquqiy normalar bilan uyg'unlashtirish zamonaviy muzey siyosatining bosh tamoyilidir. Bu borada Xalqaro muzeylar kengashi (ICOM) tomonidan qabul qilingan Muzeylar uchun axloq kodeksi (Code of Ethics for Museums) muhim o'rin tutadi [4]. Ushbu kodeks talablariga muvofiq, muzeylar faoliyatida tijoratlashtirish jarayonlari eksponatlarning ilmiy va tarixiy qiymatiga zarar yetkazmasligi, restavratsiya ishlari qonuniy ruxsatnomalar asosida xalqaro metodologiyaga tayanib bajarilishi shart.

XXI asr texnologik inqilobi muzey siyosati va qonunchiligi oldiga mutlaqo yangi vazifalarni qo'ydi. Bugungi kunda fondlarni raqamlashtirish, eksponatlarning 3D modellarini yaratish va elektron ma'lumotlar bazasini shakllantirishning huquqiy asoslari dolzarb muammoga aylandi [5]. Virtual makonda muzey ashyolaridan foydalanishda mualliflik huquqini (copyright) himoya qilish, intellektual mulk ob'ektlarining xavfsizligini ta'minlash qonuniy tartibga solishni talab qiladi. Shuningdek, har bir arxeologik va etnografik ashyoga "raqamli pasport" berish tizimini majburiy qonuniy me'yor sifatida qabul qilish va ashyolarni qonuniy himoya qilish darajasini oshirish lozim [6].

Xulosa

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, samarali muzey siyosati madaniy merosimizni asrashning huquqiy kafolatidir. O'zbekistonda muzey qonunchiligini yanada takomillashtirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur:

Amaldagi "Muzeylar to'g'risida"gi qonunga raqamli fondlar, virtual muzeylar va elektron inventarizatsiya jarayonlarini tartibga soluvchi maxsus o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish;

Muzey xodimlarining huquqiy savodxonligini tizimli oshirish va xalqaro ICOM normalarini milliy amaliyotga chuqurroq integratsiya qilish;

Davlat va nodavlat muzeylarining o'zaro huquqiy munosabatlari hamda xususiy kolleksiyalarni davlat tomonidan rag'batlantirish mexanizmlarini qonuniy mustahkamlash.

Ushbu islohotlar mamlakatimiz muzeylarining jahon andozalari darajasida faoliyat yuritishiga va milliy merosimizning huquqiy himoyasini global miqyosda ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Sodiqova N. S. O'zbekistonda muzeyshunoslik tarixi va metodologiyasi. – Toshkent: Fan, 2018. – B. 54-59.
2. Doniyorov A. X. O'zbekiston muzeyshunosligi va madaniy meros masalalari. – Toshkent: Akadernashr, 2019. – B. 112-118.
3. O'zbekiston Respublikasining "Muzeylar to'g'risida"gi Qonuni. // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami. – Toshkent, 2008.
4. ICOM. Muzeylar uchun xalqaro axloq kodeksi (Code of Ethics for Museums). – Parij, 2004.
5. Ahmedov M. Zamonaviy muzeylarda fond ishini raqamlashtirish istiqbollari // O'zbekiston tarixi jurnali. – 2024. – №3.
6. ICCROM. Legal Aspects of Cultural Heritage Protection. – Rome, 2021. – P. 33-39.